

17. února 2010
MF Dnes

Kus života v totalitě půjde prožít na Trenažéru

Uherské Hradiště, Praha - Vyzkoušet si, jaké to bylo za komunistického režimu? Žádný problém. Takový trenažér totality by mohl být v Uherském Hradišti.

Mohlo by to být třeba takto: Lidé, kteří do bývalé věznice přijdou, si vylosují obálku a jejich osud je zpečetěn. V trenažéru totality, který vznikl v hlavách členů obecně prospěšné společnosti Opona, je čeká trudná cesta budoucí oběti komunistického režimu. Od vězení v 50. letech, přes krátký nádech svobody v roce 1968, až po trpké zklamání z normalizačního režimu Gustáva Husáka. Pokud si ale vylosují roli dospívajícího synka komunistického aparátčíka, absolvují v trenažéru totality úplně jinou cestu.

Pro unikátní interaktivní projekt hledá nyní Opona prostor. I proto se obrátila na Uherské Hradiště, které usiluje o převod někdejší věznice ze státu zpět na město. „Dozvěděli jsme se o dění kolem hradištské věznice a začali o ní uvažovat. Zajímá nás jako místo s historií,“ uvedla Pavla Kantnerová, mluvčí společnosti Opona, která loni připravila vzpomínkové akce k 20. výročí pádu železné opony.

Projekt zatím zůstává na stole ve formě modelu. Má své zastánce i kritiky. Chválí ho například Ústav pro studium totalitních režimů. „Díky tomuto interaktivnímu projektu se může mladá generace plasticky seznámit s atmosférou v různých dekádách komunistického režimu. Pakliže se najde vhodné místo, prostor a finance pro realizaci tohoto projektu, budeme jej, stejně jako další aktivity obecně prospěšného sdružení Opona, podporovat,“ konstatoval mluvčí úřadu Jiří Reichl. Starosta Uherského Hradiště Libor Karásek nechtěl nabídku Opony hodnotit s tím, že zatím k tomu nemá dostatek informací.

Více informací na str. B3

Regionální mutace | Mladá fronta DNES - jihovýchodní Morava
str. 01

Trenažér cesty komunismem

NÁVRAT DO MINULOSTI Vrátit se v čase a zkusit si na vlastní kůži roli odpůrce totalitního režimu. Anebo taky synka komunistického aparátčíka. To by měl umožnit interaktivní projekt - trenažér totality, který chce postavit společnost Opona. Vzniknout by mohl v hradištské věznici.

Uherské Hradiště, Praha

Co s hradištskou věznicí?

Seznam návrhů na její budoucí využití rozšířila obecně prospěšná společnost Opona. Přichází s takzvaným trenažérem totality.

Společnost Opona se proslavila například tím, že se v minulém roce mimo jiné podílela na veřejných oslavách dvacátého výročí pádu železné opony. „Nyní chceme uvést do praxe náš největší projekt trenažér totality. Jde o interaktivní zážitkový prostor, který účastníka přenese do komunistické éry,“ uvedla mluvčí Opony Pavla Kantnerová. Projekt trenažéru totality existuje na stole a v podobě modelu. Chybí ale to nejpodstatnější - umístění. „Hledáme pro něj vhodné místo v Praze a středních Čechách. Když jsme se dozvěděli o hradištské věznici, oslovili jsme místní radnici,“ konstatovala Kantnerová.

Princip trenažéru je jednoduchý. „Ocitnete se na prahu dospělosti v období krátce po únorovém převratu v roce 1948,“ popsala mluvčí Opony. Účastník se v interaktivním projektu dotkne historie, projde prostorem a konfrontuje svůj vývoj se skutečnými příběhy v totalitě žijících lidí.

Člověk se například může rázem stát škůdcem režimu, projít vězením, ztrátou občanských práv, deziluzí z nadějí na lidskou tvář socialismu v roce 1968 a narazit na tuhnoucí normalizaci v následujících dvou desetiletích.

Nebo si také po vstupu do trenažéru vylosovat postavu synka komunistického aparátčíka. A prožít kariéru člověka, který se stal kádrovou rezervou režimu, a postupně stoupat jeho hierarchii.

Radnice zatím netuší, jak se k nápadu postaví. Nápad společnosti Opona zatím zůstává v Uherském Hradišti velkou neznámou. Tvůrci pouze kontaktovali radnici, oficiální prezentace před představiteli města se zatím neuskutečnila. „Měl jsem jen telefonát, kdo je pustí do objektu věznice. Nemohu se k nápadu tudíž vyjádřit,“ uvedl starosta Libor Karásek.

Hlavní městský architekt Aleš Holý model trenažéru totality spatřil pouze na webové stránce Opony. „Na nějaké závěry je příliš brzy. Beru to coby jednu z možností, jak v budoucnu areál využít,“ dodal Holý. Uherskohradištský zastupitel Ivo Frolec se zase domnívá, že by trenažér totality ideálně doplnil už dříve avizované Muzeum paměti národa. „Jsem přesvědčen, že by spojil faktografickou stránku o dění za zdmi vězení s interaktivním prvkem. Mohlo by to pomoci při výkladu pohnuté historie věznice za komunistické éry zejména mladé generaci,“ usoudil Frolec. Anna Stránská, mluvčí vznikajícího občanského sdružení, které hodlá v budoucnu usilovat o důstojné využití uherskohradištského vězeňského areálu, nechtěla projekt Opony vůbec hodnotit. „Ale název mi přijde docela strašidelný,“ podotkla. Myšlenka průvodce totalitou naopak zaujala autora literatury faktu Jaroslava Pospíšila. „Díky studiu protikomunistického odboje v kraji vím, že tato věznice patřila mezi nejhorší. Každý projekt, který zmíněné hrůzy odhalí, je potřebný. Jen bych apeloval na věrné zobrazení tehdejších reálií bez zbytečné povrchnosti a lacinosti,“ zdůraznil Pospíšil.

Bitva o věznici vrcholí. Zatímco obecně prospěšná společnost Opona spřádá plány, kam s trenažérem totality, vrcholí boj o převod uherskohradištské věznice ze státu na město. Jednorázový zákon předložený uherskohradištskými poslanci Jaroslavem Plachým a Antonínem Sedou prošel koncem ledna ve Sněmovně prvním čtením. Nyní jej posuzují příslušné výbory. Definitivní verdikt o převodu by mohl padnout na březnové schůzi. „S výjimkou KSČM máme podporu napříč politickým spektrem,“ nechal se slyšet Plachý. Uherské Hradiště o převod zchátralého objektu neúspěšně usiluje už od roku 2006. Náklady na opravu se dnes odhadují minimálně na půl miliardy korun.

O bývalé věznici

Fakta a čísla

Postavena v letech 1891-97 - za 2. světové války v ní trpěli čeští vlastenci, za komunismu političtí vězni - v éře smutně proslulého vyšetřovatele Státní bezpečnosti Aloise Grebeníčka na přelomu 40. a 50. let minulého století v ní bylo popraveno nebo zemřelo na následky mučení 29 vězňů - v roce 1962 byla uzavřena - v roce 1994 ji Uherské Hradiště za 16 milionů korun prodalo státu - v objektu měla být vazební věznice s okresním soudem a státním zastupitelstvím, ministerstvo spravedlnosti nemělo na projekt dost peněz - v roce 2006 vydal Okresní soud v Uherském Hradišti usnesení o nepotřebnosti areálu - jednání mezi městem a ministerstvy financí a spravedlnosti o převodu objektu trvají čtyři roky, bez výsledku - náklady na opravu areálu se odhadují na půl miliardy korun - 29. ledna prošel Sněmovnou v prvním čtení návrh jednorázového zákona poslanců Plachého a Sedu na bezúplatný převod věznice ze státu na město - nyní jej projednají příslušné sněmovní výbory - poslanci by o převodu mohli rozhodnout 9. března - zákon musí posvětit i Senát a prezident republiky * Co řekli o věznici „Pokud neuspějeme v březnu, zbývá ještě dubnová schůze. Každý termín blížící se parlamentním volbám ale není s ohledem na to, co se děje ve Sněmovně, ideální.“ Antonín Sedu, poslanec (ČSSD) „Po všech předchozích peripetiích zůstávám v první řadě realistou.“ Libor Karásek, starosta Uherského Hradiště „Chtěli bychom se dožít otevření Muzea paměti národa a tím i morální satisfakce.“ Vladimír Drábek, bývalý politický vězeň

Foto popis| DETAIL. Společnost Opona vytvořila model, jak by měl trenažér totality vypadat. Věrohodný by měl být každý detail.

Foto popis| NÁKRES. Trenažér by mělo tvořit několik budov.

Foto autor| FOTO: 2 x OPONA